

SVENSK PASTORALTIDSKRIFT

REGISTER

SEXTIONDE ÅRGÅNGEN

2018

Svensk Pastoraltidskrift

UTKOMMER VARANNAN VECKA

Redaktör och ansvarig utgivare

Berth Löndahl, kyrkoherde em., Snäppevägen 36,
218 32 Bunkflostrand.
Tel. 070-557 37 20. E-post: berth@londahl.se.

Redaktion

Kjell Petersson, prost, teol.dr., Hässelby; Anders Brogren, prost, Falkenberg; Markus Hagberg, kyrkoherde, Skara; Rolf Pettersson, komminister, Lilla Edet; Marco Aldén, komminister, Kalmar; Bo Johanneryd, komminister, teol.dr., Markaryd; Johan Thelin, kyrkoherde em., Nybro; Bertil Murray, f.d. stiftsadjunkt, Uppsala; Markus Leandersson, komminister, Falkenberg; Maria Löfberg, organist, Falkenberg.

Kansli

SPT, Rackarbergsgatan 74, 752 32 Uppsala.
Tel. 018-51 09 86. E-post: pastoraltidskrift@telia.com.

Här beställs losnummer (30 kr). Post om tidningen sänds till expeditionen. Texter för publicering sänds till redaktören:
berth@londahl.se.

Svensk Pastoraltidskrift

vill vara en röst för klassisk kristen tro i Svenska kyrkan på den allmänna kyrkans trosgrund. Tidningens perspektiv bygger på förtroende för att kyrkans Herre, Jesus Kristus, genom sin Helige Ande leder dess utveckling genom seklerna och i vår tid. Därför är arvet från fornkyrka, reformation och kyrkoväckelse av normerande betydelse också för vår kyrka.

SPT är en tidning för alla med intresse för kyrka och kristen tro – lekfolk, präster, diakoner och andra. Den utkommer varannan fredag med material av betydelse för att leva och tänka katolskt – med hela kyrkans djup och bredd – i Svenska kyrkan.

Prenumeration sker endast å tidskriftens bankgiro 5822-9196. Prenumeration gäller för vald period från dagen för tecknandet. Helår 655 kr (26 nr), studerande 525 kr, pensionärer utan tjänst 575 kr. Halvår 415 kr (studerande 295 kr). Helår inom Europa 965 kr, utom Europa 1 085 kr. Provprenumeration (1 gång) i 6 månader 225 kr. Lösnummer 30 kr, se Kansli.

Adressändringar för SPT omfattas inte av Postens adressändring, utan måste göras direkt till Svensk Pastoraltidskrift (se Kansli ovan), senast tre veckor i förväg.

Annonser inlämnas till SPT:s annonsavdelning
c/o Marianne Petersson, tel. 076-80 17 279.
Epost: spt.annonser@gmail.com.

ISSN 0039-6699

SPT:s redaktion står för ledare och osignerat material, medan angivna författare svarar för sina egna texter. All publicerad text lagras elektroniskt, och den som insänder material till SPT anses också ha gett sitt medgivande till elektronisk lagring och publicering. Insånt material genomgår redigering före publiceringen.

www.pastoraltidskrift.nu

Tidningen sätts i typsnitten Berling och Trade Gothic.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ledare

Semper reformanda? Om kyrkans evangeliska katolicitet.....	3	Act – Svenska kyrkan? – Byt inte bara namnet, klargör uppdraget.....	455
Hur förändra det som blev fel	35	Trons inkulturation i samhället?	487
Skapa ett råd för evangelisation!	67	Inför valet – om evangeliet och partipolitiken.....	519
Vår kyrkas förlorade söner och döttrar ...	99	Skapa ett ekumeniskt medicinskt etiskt råd!	551
Att värna det heliga.....	131	Demokratins dilemma.....	583
Moralismens seger.....	163	Kommunicera mindre, evangelisera mera!	615
En lovprisning	195	Att omstarta en församling.....	647
Påskens pastoral	196	Om kallelsen och kallet	679
Ryktet om Guds död är betydligt överdrivet.....	227	Apokalypsens tid.....	711
Reformationens väg och ekumeniken.....	259	Nyandligheten och kyrkan	743
Att ta emot Kyrkohandboken 2018?	291	Julens stora under (G.A. Danell)	775
Kyrkan – ett heligt rum	323	Ursakramentet	775
Mässan – terapi eller tillbedjan	355	Revision av Svenska kyrkans psalmbok?	775
Missale och/eller Mässbok?	387		
Aniaras lag och evangelium	419		

Artiklar

Adell, Niklas och Tomas: Anglikaner formerar sig.....	786
Alberius, Anders: Världens äldsta brödfynd	566
Aldén, Marco: Kyrkok(r)ampen.....	144
Andersson, Erik J.: Missionsmotiv förr och nu	171
Aurelius, Carl Axel: Evangelisk katolicitet och de reformatoriska kyrkorna	37
Bergendorf, Jan: Bonhoeffer och nåden – en påminnelse om en angelägen bok	8
Bergqvist, Peder: Berget – en plats för ekumenik och enhet.....	659
Bexell, Peter: Kyrkan är sin historia – om apostolicitet	103
Bonde, Anna Sophia: Språk och verklighet	137
Brander, Bo: Antropocen – en epok av mänskliga avtryck i skapelsen	229
Braw, Christian: Dikten om det osynliga.....	433
Braw, Christian: Mit brennender Sorge 1937	499
Braw, Christian; Evolutionens spjutspets?	334
Brodd, Sven-Erik: Om kyrkan inte är katolsk är den inte heller Kristi kyrka I.....	261
Brodd, Sven-Erik: Om kyrkan inte är katolsk är den inte heller Kristi kyrka II	298
Brogren, Anders: När blev Jesus korsfäst?	133
Brogren, Anders: När kartan inte stämmer – tankar om staten Israel	754
Bäcklund, Anna: En rekryteringsadjunkts tankar kring rekrytering	681
Danz, Johan: Kan en kyrka förhärdा sig?	206
Drakengren, Hanna: Kören som subjekt i gudstjänsten.....	778
Eckerdal, Erik: Den evangelisk-katolska kyrkan, I.....	585
Eckerdal, Erik: Den evangelisk-katolska kyrkan, II.....	622
Eckerdal, Maria: Yngve Briloth och katoliciteten.....	165
Eldberg, Åke: Guds maskulinitet och kyrkans femininitet.....	367

Engström, Börje: Jesper Svenbro – pastorns son	434
Fjärstedt, Biörn: En präst är en präst är en präst – en fråga om katolicitet	457
Fjärstedt, Biörn: Katolskt – alltomfattande och fåst vid sanningens mittpelare	5
Hagberg, Markus: Några aspekter på begreppet katolicitet.....	684
Hallbjörner, Sture: Församlingstillväxt – exemplet Knivsta.....	649
Holmberg, Bengt: Gud och det könade språket.....	101
Holmberg, Bengt: Gud uppfyller sitt löfte om Landet genom Jesus Kristus.....	724
Holmberg, Bengt: Hur uppfyller Gud sitt löfte om Landet?	688
Högberg, Per: Stäm upp för din konung, du stämmornas mö! Om församlingssång och orgel	421
Imberg, Rune: Martin Luther och reformationsjubileet.....	459
Isacson, Mikael och Mikael Löwengren: Handbokens anvisningar och handboksbrott – några reflektioner för att försöka förstå HB 2017.....	745
Isacson, Mikael och Mikael Löwengren: Huvudgudstjänst och måltidens texter – två nyckelbegrepp för att förstå HB 2017	654
Isacson, Mikael och Mikael Löwengren: Mässbok – till inspiration och hjälp.....	389
Ivarsson, David: Fyra perspektiv på liturgin hos Alexander Schmemann	236
Jackelén, Antje (intervju): Enhet och minoriteter i Svenska kyrkan	293
Jarlert, Anders: Göteborgs kyrkliga samfällighet – ett 134-årigt samarbetsprojekt går i graven.....	489
Johanneryd, Bo: <i>Sola Scriptura in ore Ecclesiae</i>	303
Johansson, Erik: Den nödvändiga missionen	175
Johansson, Torbjörn: Simul – ett genomgående drag i luthersk teologi	73
Johnsson, Inger: De som kom efter apostlarna, I – om Ignatios av Antiochia	11
Johnsson, Inger: De som kom efter apostlarna, II – om Polykarpos	47
Johnsson, Inger: De som kom efter apostlarna, III – om Athanasios av Alexandria och Antonios av Egypten	271
Johnsson, Inger: De som kom efter apostlarna, IV – Trehundratalets fruktbara formuleringstid	561
Landgren, Martin: Akademisk och kyrklig teologi i prästutbildningen	628
Leandersson, Markus: Konfirmationsgudstjänsten enligt handboken 2018	529
Leandersson, Markus: Vägar framåt. Församlingstillväxt i Svenska kyrkan.....	750
Lejon, Kjell O.: Toleransens kristna resonansbotten	325
Lundberg, Mattias: Vad tror vi att psalmboken är?	617
Lundby-Wedin, Wanja (intervju): Lärande och undervisning – evangelium för folket	713
Långström, Håkon: Värdefullt om gudstjänsten – för 10 öre	525
Löndahl, Berth: En samvetsfråga. Några reflektioner om samvetet, I	553
Löndahl, Berth: En samvetsfråga. Några reflektioner om samvetet, II.....	596
Löndahl, Berth: Själavård – några reflektioner, I	362
Löndahl, Berth: Själavård – några reflektioner, II	398
Löwengren, Mikael: Svenska kyrkans vägval – evangelisk katolicitet.....	330
Mogren, Mikael: De komplexa, oroliga och fantastiska barnen	266
Mogren, Mikael: Körteologi och körsångens plats i gudstjänsten	558
Murray, Bertil: De kyrkliga handlingarna och nya Kyrkohandboken	521
Nilsson, Kjell Ove: Quo vadis, Svenska kyrkan?	202
North, Philip: S:ta Hilda av Hartlepool – en förebild för evangelisation, I	465
North, Philip: S:ta Hilda av Hartlepool – en förebild för evangelisation, II	495

Nyhlén, Mikael: Gustav II Adolf – en framsynt förebild	78
Olofsson, Folke T.: Evangelisk katolicitet, I.....	197
Olofsson, Folke T.: Evangelisk katolicitet, II.....	232
Olofsson, Folke T.: Fader? Eller moder? Eller hen?– när kristendom blir religion.....	69
Olofsson, Folke T.: Fortsätt kämpa för den tro som överlämnats åt de heliga! I	357
Olofsson, Folke T.: Fortsätt kämpa för den tro som överlämnats åt de heliga! II	393
Olofsson, Folke T.: Fortsätt kämpa för den tro som överlämnats åt de heliga! III	427
Olsson Kruse, Joakim: Vindflöjlar och klippor. Vad sjungande pojkar lärt mig om Svenska kyrkans svagheter och styrkor	718
Petersson, Kjell: Den svenska katekestraditionen – Swebilius, Lindblom, 1878.	
Kontinuitet eller utveckling?	781
Petersson, Kjell: Katekeser i sin tid	592
Roos, Magnus Fredrik: Regler och anmärkningar för en mänsklig som allvarligen önskar att bli salig.....	49
Schwartz, Jakob: Hälsningsanförande vid kyrkomötets öppnande 2018	661
Sundeen, Johan: Den röda ungkyrkheden – några reflektioner över mottagandet av boken 68-kyrkan	41
Svantesson, Ingmar: Henrik Schartau – en mötesplats för luthersk-katolsk ekumenik?	108
Thelin, Johan: Den frånvarande prästen	14
Thelin, Johan: Svenska kyrkans trälbundna villkor.....	140
Reflex	
Ann Lång: Apropå svenska och osvenska	401
Ann Lång: Gud i moderskapet	663
Ann Lång: Ordlös mening och meningslösa ord	179
Anna Greek: Guds godhets rikedom	470
Berit Simonsson: Herren kommer!	728
Berit Simonsson: Kameleonten	241
Berit Simonsson: Ske din vilja	504
Berit Simonsson: Vad ska jag få ut av detta?	20
Gunvor Vennberg: Centrum och periferi.....	307
Gunvor Vennberg: Död åt ambitionerna!	83
Johan Thelin: (S)I(C) TRANSIT G(L)ORIA (M)UNDI*	568
Johan Thelin: Den vita faran	337
Johan Thelin: Det fjärde budet.....	114
Johan Thelin: Drömmarnas tid	789
Jonas Lidén: Kulturella revolutioner.....	602
Maria Löfberg: En organists vånda och glädje.....	534
Maria Löfberg: Fredagar och det härliga i att klara något svårt	275
Maria Löfberg: Hur blir det verkstad?	52
Maria Löfberg: Tankar utifrån julevangeliet.....	760
Markus Leandersson: Bellino och jag	147
Markus Leandersson: Den vänlige och anonyme Övervakaren	370
Markus Leandersson: Med korgarna fulla	633
Per Dahl: Att gemensamt möte Gud	210
Per Dahl: En läsares funderingar.....	694
Per Dahl: En viktig kommunikationsuppgift	436

Brev till SPT

Om islamofobi (Eva Dahlström)	21
Mer om Arthur Engberg (Nils Hjertén).....	84
Storpastoratet än en gång (Stefan Bjuvsjö)	84
På tredje dagen (Anna-Greta Norén)	115
Gustav II Adolf – tveksamt föredöme (Axel och Alf Fors).....	148
Ett tips om Lectio Divina – samtalsbibelstudium (Björn Fyrlund)	180
Vanligt vin bäst? (Anders Alberius)	180
Ekumenik i verkligheten? (Jan-Olof Göransson)	181
Präglad av den andre (Christian Braw)	213
Om kyrkok(r)ampen (Sture Hallbjörner).....	243
Ytterligare tankar utifrån brev från Sture Hallbjörner (Marco Aldén)	246
Certifierad oavsett kön? (Jonas Nilsson).....	246
Katolicitet och ekumenik (Henrik Tobin).....	310
Evangelieboken i processionen (Anders Alberius)	376
Öppet brev om ett herdabrev (Niklas Adell).....	505
Om det inte vore så allvarligt – Kyrkohandboken 2018 (Sture Hallbjöner)	536
Katolicitet mer än bara Rom (Michael Öjermo, Mikael Löwengren)	603
Ålder för prästvigning (Anders Alberius)	634
Fyra förhållningssätt i en alltmer trängd kyrklig samtid (Björn Fyrlund)	634
Alla människors lika värde (Åke Eldberg)	665
Bibeln i akademien och i kyrkan (Biörn Fjärstedt)	696
Akademisk och kyrklig teologi i prästutbildningen (Anders Göranson)	696
Miniatyrkalk på prästens kista (Tage Grimheden)	730

Pressklipp & Noterat

Kyrkan – idé eller förvaltning?	Stipendium till Sofia Lilly Jönsson	88
(Kristin Molander)	Ett tredje kön? (Elisabeth Sandlund).....	116
Mera Winberg (Lars Anders Johansson)	Rekryteringen inom Svenska kyrkan.....	117
Är kyrkan desperat? (Lena adelsohm Liljeroth).....	Redaktionellt.....	118
Kyrklig Samling om den nya kyrkohandboken (Yngve Kalin)	Forskningspris till Marie Rosenius	118
Politiskt förutsägbar kyrka (Susanna Birgersson)	Fuktskada på Berget	149
Internationell förväntning över kyrkohandboken.....	Målbild efterlyses	149
Könskodningsenkät	Pingstförsamling blir luthersk.....	150
Kanadensisk psykolog om kyrkohandboken.....	Robotvälsignelse.....	150
Den helige Andes/den heliga Andens genus (Anders Ekenberg)	Rättelse	150
Hösten 2017 var dyster (Patrik Pettersson)	Juridiska problem med nya kyrkohandboken.....	182
Kvinnlig biskop i London	Böneutrop – från kyrkligt monopol till religiös mångfald	211
Förföljda kristna	Ny kyrklig festdag för Jungfru Maria	212
	Debatten om eutanasi fortsätter	242
	Artos Mässbok	276
	Alla dessa under – hur ska de tolkas?.....	276
	Håll fast vid liturgins evangeliska katolicitet!	309
	Birgittapriset 2018	309

Rapport om sekulariseringen i		Oväntade bruksanvisningar till	
Europa	338	Kyrkohandboken	605
Församlingsfakulteten samarbetar med		Dags att skriva nytt testamente	664
Fjellhaug.....	339	Dop och prästvigning (Kjell Petersson)....	692
Böneutrop kontra klockringning	372	Kyrkklockornas klang ifrågasatt	729
Kontantfri församling	372	Tio tips och råd till predikanter	
gåtillkällan.....	403	(Mikael Mogren)	764
En annan Kyrka? (Björn Fyrlund)	403	Inför julen – från Svenska kyrkans	
Trist i Indonesien (Anders Brogren).....	404	hemsida till Athanasios	
Inga kvinnliga präster i Rom.....	405	(Berth Löndahl)	790
Om teologins återkomst.....	437	Bibelsällskapets julkort	
Var 68-kyrkan verkligen en vänsterkyrka? 471		(Berth Löndahl)	791
Regeringen om förföljda kristna	472	Talare och talartid i Kyrkomötet	
Munklivets sociala kontakter.....	533	(Berth Löndahl)	791
Religion som hobby?	535	Det kvittar inte hur man twittrar	
Från 6 till 9,5 miljoner medlemmar på		(Berth Löndahl)	791
sex år.....	569	Biskopen agerade.....	792
Påven Franciskus om sexuella övergrepp		Xi Jinping drar åt tumskruvarna	
i den romersk-katolska kyrkan.....	570	(Anders Brogren).....	792

Litteratur

Aldrin, Buzz: No Dream Is Too High. Life Lessons From a Man who walked on the		
Moon (Anders Brogren)	474	
Aronson, Torbjörn, Kjell O. Lejon, Hans Lindholm, Rune Söderlund:		
Confessio Augustana; Augsburgska bekännelsen, Nyöversatt och kommenterad		
(Gustaf Björck)	311	
Athanasius av Alexandria: Tre tal mot arianerna (Markus Hagberg)	151	
Aurelius, Carl Axel & Steffen Kjeldgaard-Pedersen: Nåd och frid i Kristus!		
Martin Luther i ljuset av hans brev (Christian Braw).....	57	
Bach Nikolajsen, Jeppe: Kirkens rolle i et pluralistisk samfund (Christian Braw).....	440	
Basileios: Om den heliga Anden (Marco Aldén)	539	
Behr, John: Kristusmysteriet – Liv genom död (Berth Löndahl)	443	
Berntson, Martin: Kättarland. En bok om reformationen i Sverige (Sofia Lilly Jönsson)....	85	
Bexell, Peter: Kalmar stifts biskopsporträtt (Johnny Hagberg).....	731	
Brackley, Dean: I allt älska och tjäna. Ignatius av Loyolas andliga övningar i världen		
av idag (Björn Fyrlund)	797	
Carlshamre, Reibjörn: Godhet och nåd 1–3 (Per Rönnlund)	438	
Czaika, Otfried: Then Swenska Psalmeboken 1582 (Per Olof Nisser)	441	
Dionysios Areopagita: Paradoxernas Gud – verk i urval (Marco Aldén).....	312	
Eckerdal, Jan: Kyrka i mission – att gestalta kristen tro i en efterkristen tid		
(Kjell Petersson)	21	
Ehde Malmberg, Anna, Berit Simonsson och sr Inger Johnsson (red.): Dags systrar		
skriver Dag-bok. Festskrift till Dag Sandahl (Miriam Wredén Klefbeck)	762	
Erasmus av Rotterdam: Om den fria viljan (Karl-Erik Tysk).....	344	
Eriksson, Samuel (red.): Anglican chant på svenska, I-III (Per Rönnlund)	438	
Fagerberg, David Den liturgiska människan. Alexander Schmemanns vision för kyrkan,		
gudstjänsten och världen (Marco Aldén)	248	

Farley, Lawrence: Låt oss vara uppmärksamma. En resa genom ortodoxa kyrkans gudomliga liturgi (Maria Eckerdal).....	476
Fehn, Ann-Ida och Hedvig Larsson (red.): Kyrkomödrar (Judith Fagrell).....	183
Fornberg, Tord (red.): Skrift och tradition. Katolska perspektiv på bibeltolkning och bibelbruk (Markus Hagberg)	439
God's Word for You (Thomas Holmström)	216
Guðmundsson, David, Alexander Maurits, Martin Nykvist (red.): Classics in Northern European Church History over 500 Years Essays in Honour of Anders Jarlert (Christian Braw).....	56
Gullbrandsson, Robin (red.): Klangrum. Orglar i Skara stift (Anders Brogren).....	538
Hagberg, Markus: Källan vars flöden frälsning ger (Kjell Petersson).....	540
Hagberg, Åsa: Maria, en livsberättelse (Katriina Fyrlund).....	25
Hagberg; Markus (red.): Kontinuitet och förnyelse. Arbetsgemenskapen Kyrklig Förnyelses årsbok 2017.....	733
Halldorf, Joel: Biskop Lewi Petrus. Biografi över ett ledarskap (Kjell Petersson)	217
Hanberger, Bertil: Himmelstkt och jordiskt (Gustaf Björck)	345
Handbok för predikanter. Kongregationen för gudstjänstlivet och sakramentsförvaltningen: Homiletiskt direktoriun (Bo Johanneryd)	343
Heininen, Simo: Mikael Agricola. Hans liv och verk (Leif Nordenstorm)	444
Herbertsson, Johan (utg.): 1689 års katekes av Olaus Swebilius (Andreas Wejderstam)	406
Hjort, Daniel: En guide till Matteusevangeliet (Gabriel Bengtsson).....	374
Johnson, Bo: Kring livets träd. Bibelns tillkomst och innehåll (Stig Norin)	731
Julhälsningar 2017 till församlingarna i Göteborgs stift (Gustaf Björck)	55
Julhälsningar till församlingarna i Göteborgs stift 2018 (Gustaf Björck)	794
Jönsson, Birgitta: Gisela Trapp... om mig är ingenting att säga (Katriina Fyrlund)	25
Laato, Timo: Varför kommer väckelsen (inte) (Gustaf Björck)	121
Laird, Martin: Resa till stillhetens land. Övning i kontemplation (Staffan Ljungman)	764
Larsson, Göran. Judarna, ers majestät (Gustaf Björck)	637
Lidén, Mika: Psaltarsalmer (Per Rönnlund)	438
Lundberg, Kristina: Conflicting values – everyday ethical and leadership challenges related to care in combat zones within a military organization (Gustaf Björck)	214
Lundberg, Mattias: Martin Luthers egna toner och ord om musik (Kerstin Odeberg)	375
Mattsson, Hans – Christina Hanke: Sökte sanning, fann tvivel (Anders Brogren)	280
Mogren, Mikael: Varför har prästen så konstiga kläder? (Jan Svensson)	24
Mässbok (Marco Aldén).....	406
Niemi, Mikael: Koka björn (Markus Hagberg).....	278
Nilsson, Kjell Ove: Att få det rätt med Gud: Vad säger Luther och Paulus egentligen	214
Nordenstorm, Leif, Tiit Pädam (red.): Och hela folket sade Amen. Perspektiv på gudstjänst och kyrka. Festschrift till ärkebiskop emeritus Gunnar Weman (Björn Fyrlund)	118
Ollilainen, Anssi: Bo Giertz om prästämbetet: uppdragets teologi (Sture Hallbjörner).....	696
Papandrea, James L.: The Earliest Christologies. Five Images of Christ in the Postapostolic Church (Kjell O. Lejon).....	475
Pettersson, Simon O.: Svenska konservativa profiler (Gustaf Björck).....	215
Prästen i kyrkan. En bok för Svenska kyrkans prästerskap med förord av ärkebiskop Gunnar Weman (Carl Sjögren).....	342
Rodriguez, Ange: Möte med ondskan. En exorcist berättar (Markus Hagberg).....	572

Sandahl, Dag: En annan Kyrka. Svenska kyrkan speglad genom Kyrklig samling och Kyrklig samling speglad genom Svenska kyrkan (Biörn Fjärstedt)	571
Sandahl, Dag: En annan Kyrka. Svenska kyrkan speglad genom Kyrklig samling och Kyrklig samling speglad genom Svenska kyrkan (Christian Braw)	636
Schink, Mikael S. J. (red.): Naturvetenskap och religiös tro: Faradayartiklarna (Gustaf Björck)	701
Sensus fidei i kyrkans liv (Markus Hagberg)	278
Sire, Henry: Dictator pope (Anders Rönnblom)	373
Sjögren, John: Återställelsens glädje. En essä om att komma hem (Björn Fyrlund, Berth Löndahl)	340
Sjögren, Per-Olof: Att bygga inifrån. En bok om församlingsbygge och själavård (Björn Fyrlund)	573
Sjögren, Per-Olof: Jesusbönen (Björn Fyrlund)	509
Snyder, Timothy: Om tyranni – tjugo lärdomar från tjugonde århundradet (Berth Löndahl)	279
Sofie O.P., Syster: Älska och gör det du vill (Markus Leandersson)	346
Sorgenfrei, Simon: Islam i Sverige, de första 1300 åren (Leif Nordenstorm)	761
Sundeén, Johan: Att tjäna är mänskanskans storhet: Idéhistoriska essäer om Birger Forell (Gustaf Björck)	22
Sunnliden, Håkan: Galaterbrevet, en bibelteologisk kommentar (Karl-Erik Tysk)	666
Svensserud, Ragnar (red.): Visby, världen och Guds rike. Dominikanernas tid på Gotland (Bengt Stolt)	762
Tysk, Karl-Erik: Var trogen intill döden så ska jag ge dig livets krona. Minnesteckningar över präster och diakoner i Skara stift 2013–2017 (Anders Brogren)	22
Vanier Jean: Gemenskapens evangelium enligt Johannes (Marco Aldén)	700
Winninge, Mikael (red.): Dödahavsrullarna. Svensk översättning (Daniel Gustafsson)	23
Växjö Stiftskalender 2018/2019 (Gustaf Björck)	794
Younan, Munib A: Tillsammans för rättvisa och fred. Texter om ekumenik och interreligiös samverkan (Stig Norin)	795

Veckans citat

Hur förändra det som blev fel	35	Me-too(1878 års katekesutveckling)	98
Svenska kyrkan som lobbyorganisation (Erik van der Heeg)	34	En vegetarisk Kristus?	98
Socialdemokratisk kyrkosyn (Martin Tunström)	34	Sju råd till kyrkans kommunikatörer (Tove Lifvendahl)	98
En bärande tro (Gustav Fridolin)	34	Börja om! (Johan Hakelius)	130
Provtaenkande kommunikatörer (Jonas Eek)	66	Jag – tillvarons centralpunkt (Johan Hakelius)	130
På spaning efter Gud? (Mikael Smedbäck)	66	Strävan (Karl Ove Knausgård)	130
På spaning efter Gud? (Nuri Kino)	66	Där fromheten kan leva (Gunnel Vallqvist)	130
Självkonfirmation... men det kan gå bra åndå (Sören Dalevi)	66	Toleransens vidd (Eli Göndör)	162
Provtaenka eller sända Kristusbrev? (Lenitha Öhlund)	98	Toleransens gränser (Karl Popper)	162
		Skönheten och etiken (John Sjögren)	162
		Bönerna är skrivna (Rysk munk)	162
		Bibeltid (Sven Danell)	194

Statistik och inspiration	
(Anders Alberius)	194
De mest förföllda (Nuri Kino)	194
Ohederlig splittring(Gunnel Vallqvist) ...	194
Dialogpredikan (Påven Franciskus)	226
Glödget järn (George Bernanos)	26
Lyckan kommer, lyckan går	
(Jordan Peterson).....	226
En begravningsentreprenörs rädska	
(Ljudmila Ulitskaja)	226
Apropå nya kyrkohandboken	
(David Fagerberg)	258
Undren – symboler eller verklighet?	
(John Sjögren).....	258
Den romantiska kärleken och Kristus	
(Hillevi Hellberg)	258
Grund för politiska beslut?	
(Eli Göndör)	258
Påven om genusteori (John L. Allen)....	290
Genus i Kyrkohandboken	
(Björn Fjärstedt)	290
Kungligt uppdrag (Sofia Lilly Jönsson) ...	290
Undrens realitet (Ulla Gudmundsson) ...	290
Svenska kyrkan behöver mångfald	
(Helene Egnell)	322
Ateistens dilemma	
(Anders Kristoffersson)	322
Språkets begränsning	
(Ulla Gudmundson)	322
Allvaret i prästkallet(Martin Luther)....	322
Hallå? (Annie Dillard)	322
Retoriken från en sämre skolgård	
(Joel Halldorf).....	354
En politisera kyrka – på gott och ont	
(Antje Jackelén)	354
Apropå könsidentiteter	
(Dorothy Sayers).....	354
Ifrågasättandets kultur	
(Zygmunt Bauman).....	354
Himmelsk kommunion (Buzz Aldrin)....	354
Det banalt goda (Lovisa Bergdahl)	386
Vetenskapen och livet	
(Svante Nordin)	386
Också farliga utsläpp	
(Alf B. Svensson)	386
En brottslings männskovicade	
(Elisabet Sandlund)	386
Eftertanke om ämbetsfrågan	
(Ingmar Ström)	418
En Ny Tid?	418
Den kannibaliska föreställningen?	
(Zäta Höglund)	418
Apropå skolans problem. Och kyrkans?	
(Magnus Henrekson).....	454
Det floskeltunga önsketänkandet	
– i samhället. Och kyrkan?	
(Mats Alvesson).....	454
Kristen realism (Anders Piltz)	454
Till klockors klang	
(Mattias Lundberg)	486
Folkkyrka – folks kyrka?	
(Gunnar Rosendal).....	486
Påven som modeikon	
(Hillevi Hellberg).....	486
Den nödvändiga visdomen	
(Sigrid Undset).....	486
Mässans rikedom (Gottfrid Billing).....	518
Selektiva aborter (Bitte Assarmo).....	518
Idrottens skönhet (Vatikanen)	518
Stopp – för den organisoriska	
okunskapen (Sten Bylin)	518
Privatdop (Samuel Rubenson).....	518
Samvetsfrihet (Elisabeth Sandlund)	550
Och samvetsfrihet (Hannah Arendt).....	550
Lagligt är inte detsamma som legitimt	
(Marie Demker)	550
Plansamhället (Mats Alvesson)	550
Demokratins hot (Hans Ingvar Roth)	582
Demokratins karikatyr	
(Elisabeth Sandlund).....	582
Demokrati eller Ande – i kyrkan?	
(Harald Hallén).....	582
Tolerant folkkyrka? (Daniel Alvunger) ...	582
Älskade flyktingar (Helle Stangerup)	582
Religionsfobins risker (Joel Halldorf)	614
Apropå att kristna röstar olika i valet	
(Mattias Lönnébo)	614
Valets efterspel – demokratin än en	
gång (Zygmunt Bauman).....	614
Meningsbärande berättelser...	
(Kyrkostyrelsen)	646
... eller levande evangelium	
(Anders Arborelius).....	646
Var det bättre förr? (Suno Ohlander)....	646

En alltför svensk kyrka (Krister Stendahl).....	646	Första söndagen i fastan (Björn Bäckersten).....	92
Arbetsmiljö och rekrytering (Brор Holm)	678	Andra söndagen i fastan (Hans Hansson).....	122
Onödig moral (Maria Ludvigsson)	678	Tredje söndagen i fastan (Bertil Murray).....	124
På knä (Eric Clapton).....	678	Midfastosöndagen (Biörn Fjärstedt).....	152
Brilioth om rökelse (Yngve Brilioth)	678	Jungfru Marie bebådelsedag (Axel Fors)	154
Även Grönköping nu normalt normkritisk.....	678	Palmsöndagen (Hans Lindholm)	157
Från början till slutet (Nikolaj Berdjajev)	710	Skärtorsdagen (Jonas Lockman-Lundgren)	184
Från början till slutet (Douglas Rushkoff)	710	Långfredagen (Owe Johansson)	186
Biskop och verklighetsbeskrivning (Peder Thalén).....	710	Påskdagen (Niklas Adell)	188
Strukturutredningens konsekvenser (Jan Grimell)	710	Annandag påsk (Björn Fyrlund)	190
Svensk sekularisering (Orthodox kyrkotidning).....	710	Andra söndagen i påsktiden (Martin Fredh)	218
Kul andlighet (Maxime Persdotter Wallström)	742	Tredje söndagen i påsktiden (Ulf Jonsson)	220
The Beatles och andligheten (Arne Helge Teigen)	742	Fjärde söndagen i påsktiden (Markus Klefbeck)	249
Tro på vad...? (Birger Norman)	742	Femte söndagen i påsktiden (Alf Westergren)	251
Värdegrunder hit och dit (Annika Borg)	742	Bönsöndagen (Dag Sandahl)	253
Engagemanget att söka försvunnen 12-åring (Maria Haldesten)	742	Kristi himmelfärds dag (Stig Norin)	282
Rädslans och tillbedjans bön (Rémy de Muynck)	742	Söndagen före pingst (Johannes Sköldengen)	285
Guds känselnerver (Anders Piltz).....	774	Pingstdagen (Karl-Erik Tysk)	313
Avstånd och närhet (Henrik Tobin).....	774	Annandag pingst (Johan Thelin)	315
Leva med maktlöshet (Justin Welby)	774	Heliga Trefaldighets dag (Thomas Holmström)	316
Den växande extremismen (Jan Mårtensson)	774	Första söndagen efter Trefaldighet (Leif Nordlander)	347
För predikan		Andra söndagen efter Trefaldighet (Daniel Wihlborg)	349
<i>Första årgångens läsningar</i>		Tredje söndagen efter Trefaldighet (Johan Danz)	377
Andra söndagen efter Trettondedagen (Jan Bergendorf)	26	Midsommardagen (Stefan Nylander)	379
Tredje söndagen efter Trettondedagen (Luca Cesarini)	28	Den helige Johannes döparens dag (Dan Sarkar)	381
Septuagesima (Magnus Skredsvik)	58	Apostladagen (Martin Jonsson)	408
Kyndelmässodagen (Roland Kristensson)	60	Sjätte söndagen efter Trefaldighet (Tor Ekwall)	409
Fastlagssöndagen (Carl Johan Axskjöld)	89	Kristi förklarings dag (Åke Reinholdsson)	411
Askonsdagen (Bo Johanneryd)	91	Åttonde söndagen efter Trefaldighet (Torbjörn Axner)	445

Nionde söndagen efter Trefaldighet (Patrik Petersson Rydsten).....	447	Tredje söndagen i advent (Marco Aldén).....	736
Tionde söndagen efter Trefaldighet (Per-Axel Magnuson).....	449	Fjärde söndagen i advent (Gunnar Blidö).....	737
Elfte söndagen efter Trefaldighet (Tord Nordblom)	477	Julnatten och Juldagen (Göran Landgren)	765
Tolvte söndagen efter Trefaldighet (Tom Randgard)	479	Annandag Jul (Karl-Henrik Wallerstein)	767
Trettonde söndagen efter Trefaldighet (Magnus Magnusson)	510	Söndagen efter jul (Kjell Petersson).....	769
Fjortonde söndagen efter Trefaldighet (Jan Haglund).....	512	Nyårsdagen (Lennart Johnsson)	798
Femtonde söndagen efter Trefaldighet (Anders Reinholdsson)	541	Trettdedag jul (Göran Simonsson)....	800
Sextonde söndagen efter Trefaldighet (Torbjörn Lindahl)	543		
Sjuttonde söndagen efter Trefaldighet (Carl Sixten Block).....	574	Ingresser och psalmförsrag	
Den helige Mikael s Dag (Christian Braw)	577	Markus Leandersson och Maria Löfberg	
Nittonde söndagen efter Trefaldighet (Niclas Larsson)	607	(Första och andra årgången)	
Tacksägelsedagen (Jan Haglund)	609	Akademiskt	
Tjugoförsta söndagen efter Trefaldighet (Jan Bergendorf).....	638	Paul Linjamaa disputerar	320
Tjugoaandra söndagen efter Trefaldighet (Hans Lundaahl)	640	Mengistu Gobezie Worku disputerar.....	352
Alla helgons dag (Peter Bexell).....	668	Johnny Hagberg he-dersdoktor.....	352
Söndagen efter Alla helgons dag (Gunnar Weman)	670	Arne Olsson disputerar	415
Tjugofjärde söndagen efter Trefaldighet (Stefan Nordlander)	672	Daniel Hjort disputerar	612
Söndagen före Domssöndagen (Åke Eldberg).....	701	Mikael Hermansson disputerar.....	772
Domssöndagen (Sölve Hjalmarsson)	703		
<i>Andra årgångens läsningar:</i>		Redaktionellt	
Första söndagen i advent (Bertil Göranson)	705	SPT i ny skrud.....	2
Andra söndagen i advent (Gösta Mellberg)	734	Upp och ner	774
		Varia	
		Ordensförläningar	159
		En adventshälsning till aKF:s medlemmar och vänner inför julhelgen 2018	759
		Tjänster och tillsättningar	
		Redaktör: Marianne Petersson	
		SPT:s recensionsavdelning	
		Ansvarig: Markus Hagberg	